

hoorn werd vervaardigd; thans een meer of minder getrouwe navolging daarvan in metaal.

Trompet is een blaasinstrument, dat een schetterende, doordringende toon geeft.

Bazuin is een trompet met diepe, volle, prachtige klank.

In de verte hoort men de horens der koewachters. Een obliagaat op de hoorn.

Op de trompet blazen. Het schetteren der trompetten.

Daar menglen zich bazuinen en trompetten! (F. DE HAES) *De bazuin steken.*

544. HOUDEN, NAKOMEN, VERVULLEN.

Houden zegt men van hetgeen men zelf uit eigen vrije wil voorgesteld heeft of waartoe men zich uit eigen wil verbonden heeft.

Nakomen en **vervullen** is handelen ingevolge van iets waartoe men zich heeft verbonden of dat als plicht is gesteld.

Een belofte houden. Een overeenkomst houden. Zijn woord houden.

Vertrouwende, dat men hem, noch zedelijk, noch wettelijk gehouden zou achten, een verbintenis na te komen, die bij verrassing was aangegaan. Menige les, menige raad, die de jongen ook bij de beste wil niet had kunnen nakomen.

Zijn beloften vervullen. Zijn plicht vervullen. De goede verwachtingen, die wij van hem hadden, heeft hij niet vervuld.

545. HUID, VEL.

De natuurlijke bekleding van het lichaam van mensen en hogere diersoorten.

Huid is eigenlijk de netvormige bekleding van het lichaam; **vel** duidt meer op de gehele bedekking, de huid en wat zich daarop bevindt.

Huid is de beschaafde en de wetenschappelijke term, **vel** is de gemeenzame uitdrukking.

Zij gevoelde een rilling kil over hare huid glijden. In iedere porie uwer huid. De gestreepte huid van een tijger.

Ik heb mij het vel van de arm geschaafd. Dat meisje heeft een blank, zacht vel. Die kat heeft een mooi zwart vel.

546. HUISRAAD, MEUBELN, INBOEDEL

De benodigdheden voor een huishouding.

Huisraad is de collectieve benaming voor hetgeen tot de inrichting van een huis vereist wordt.

Meubelen zijn die voorwerpen, die dienen om de vertrekken bewoonbaar te maken of op te sieren.

Inboedel is het geheel van de roerende goederen die in een huis aanwezig zijn.

Tot haar huisraad behoren twee zilveren, vergulde koppen. In de villa was ingebroken en het huisraad kort en klein geslagen.

Hun vertrekken zijn met kostbare meubelen opgepropt. De meubelen staan nog niet op hun plaats.

Zijn gehele inboedel is tegen brandschade en inbraak verzekerd. Van den Broek had vendutie laten houden van zijn inboedel. Hoe zij goedkoop een stuk van de inboedel zouden krijgen. (STREUVELS)

547. HULP, BIJSTAND, ONDERSTAND. ONDERSTEUNING.

Medewerking die men anderen verleent, wanneer deze niet in staat zijn alleen een last te dragen.

Hulp is hiervoor het algemene woord.

Bijstand wordt vooral in figuurlijke betekenis gebruikt en komt dan overeen met *onderstand* en *ondersteuning*, waar deze betrekking hebben op hulp aan behoeftigen.

Onderstand duidt vooral op stoffelijke hulp, inzonderheid geldmiddelen, geschonken aan behoeftigen.

Ondersteuning is in 't bijzonder *onderstand* door middel van geld, maar niet noodzakelijk aan behoeftigen.

Zonder hulp van buiten was iedere poging hiertoe hopeloos. Frederik Hendrik en later zijn zoon zagen zich gedwongen tot het verlenen van een geldelijke hulp, die hun middelen te boven ging. Iemand zijn hulp aanbieden.

Terwijl anderen ons verlaten, zijn er toch nog, die ons hulp en bijstand bieden. Elk onvermogen heeft aanspraak op rechterlijke raad en bijstand.

*Behalve dezen waren er nog verscheiden noodlijdenden, wie zij jaarlijks *onderstand* gaf. Die arme weduwe geniet *onderstand* van de gemeente.*

*Een werk uitgeven met *ondersteuning* van de regering. Wij bezochten de fabriek van Cockerill te Seraing, die de *ondersteuning* van Willem I genoot. Philips beloofde een *aanmerkelijke ondersteuning* in geld.*

548. HUUR, PACHT.

Het bedrag, dat op vaste tijden moet betaald worden aan de eigenaar van de grond of van het huis, dat men gebruikt.

Huur is de algemene benaming voor het bedrag waartegen het genot en gebruik van een zaak aan een ander wordt afgestaan.

Pacht wordt voornamelijk gezegd voor de huur van land.

Zij bewonen huizen, die meer van huur doen, dan hun ganse traktement bedraagt. Hij betaalt 400 fr. huur voor dit huis.

Hij al met zijn pacht ten achter. Staers heeft zijn pacht van verleden jaar niet kunnen betalen.

549. IDIOOT, KRANKZINNIG, WAANZINNIG, GEK, ZINNELOOS.

Niet bij machte om zijn verstand geregeld te laten werken.

Idioot is iemand wiens hersenen gebrekkig ontwikkeld zijn en te zwak om geregeld door te kunnen denken.

Krankzinnig wordt gebruikt als benaming van de toestand van hem die tengevolge van gebrekkelijke ontwikkeling of ziekelijke storing van zijn verstandelijke vermogens niet in staat is zich zelven te leiden of de rechten van anderen te eerbiedigen.

Waanzinnig drukt dit in nog sterkere mate uit; het duidt vooral op het gebrek aan verstand, terwijl *krankzinnig* meer doelt op het ziek zijn.

Gek is het gewone volkswoord voor hetgeen in meer beschaafde en wetenschappelijke taal *krankzinnig* heet; *gek* is hij, die in zijn verstandelijke vermogens gekrenkt is, die blij geeft van zinsverbijstering.

Zinneloos wordt gezegd, wanneer het verstand door de een of andere invloed verloren is gegaan.

Synoniemen

Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.

J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS